

Innhold

Leder	3
Masteroppgaver og profesjonsrelevans i pedagogikk, matematikk og kroppsøving	7
KAARE SKAGEN, KNUT LØNDAL, BODIL KLEVE OG BJØRN SMESTAD	
FoU-baserte læringsaktiviteter i yrkesfaglærerutdanning.	29
HALVOR SPETALEN OG BJØRN EBEN	
Krav om praksisorientering i rektorutdanningen: Hvordan omtales dette på tilbydernes hjemmesider?	51
KIRSTEN FOSHAUG VENNEBO OG MARIT AAS	
Utforskende arbeidsmåter i barnehagen: Barnehagepersonalets rolle.	69
ANNE SIGRUN TRANDEM	
Bokanmeldelse av <i>Den viktige begynneropplæringen</i>	89
JANNE MADSEN	

Leder

Utdanningene i Norge er i endring. Barnehagen fikk nye rammeplaner i fjor, og i 2013 ble førskolelærerutdanningen endret til en barnehagelæreutdanning. Det innebar store endringer i læreplanen eller det som kalles «Rammeplan for barnehagelærerutdanningen». Følgeforskningsgruppen for Barnehagelærerutdanningen (BLU) viser at mange ennå strever med å finne ut hvordan en i praksis skal drive utdanningen innenfor de tverrfaglige fagområdene. I grunnopplæringen er det fastsatt en ny, overordnet del i læreplanverket – hvordan den skal tolkes, strever mange ute i de enkelte kommunene med. Hvordan skal en legge til rette for dybdelæring? Og hva betyr nå egentlig det? I grunnskolelærerutdanningene er en i gang med nye masterløp som vil endre kompetansen til kommende generasjoner av grunnskolelærere. Et av de store spørsmålene når alle lærere etter hvert skal ha en master, er hvilken betydning det får for den enkelte skole at vi får lærere med forskningsbasert kompetanse. Hvordan skal det bidra til at vi får en bedre skole? Det skjer også store endringer innenfor høyere utdanning, noe som i stor grad har påvirket lærerutdanningene. Flere institusjoner har i løpet av de siste årene fusjonert. Det har gitt oss større og mer komplekse institusjoner, og flere lærerutdanninger er nå i institusjoner med universitetsstatus. Rammene, aktiviteten og prosessene i den enkelte institusjon endres: barnehage, skole, høyskole, universitet. De store endringene innenfor norsk utdanning vil få konsekvenser for den enkelte: barn, elev, lærer, student, lektor, amanuensis og professor.

Det er sikkert, med den endringstakten som norsk utdanning har hatt de seneste årene, er konsekvensene uoversiktlige. Følgegruppa for barnehagelærerutdanning oppsummerer at alle institusjoner opplever at reformen har vært krevende. De skriver: «Reforma grip inn i etablerte undervisningskulturar og kulturar for samhandling og organisering. Ho vert oppfatta ikkje berre som ei *innhaldsreform*, men også som *strukturereform* og, nokre stader, også som ei *kulturereform*» (Følgjegruppa for barnehagelærerutdanning, 2017, s. 19. Utheving i original). Vi antar at den omleggingen store deler av norsk utdanning er inne i, kan beskrives på samme måte. Dette gir mye mat for forskere på, i og med utdanning fremover.

Dette nummeret av tidsskriftet kommer ut under en ny hovedredaktør, selv om arbeidet med dette nummeret er gjort under Vivi Nilssens kyndige redaktøransvar. Vi i redaksjonen og på vegne av Fagbokforlaget vil takke Vivi for det viktige arbeidet hun har gjort. Som fagansatte er vi alle avhengige av at noen vil påta seg det ansvaret det er å legge til rette for publisering. Å være hovedredaktør innebærer å jobbe på lag med andre, noe Vivi kan, og det innebærer å være ryddig og systematisk, noe Vivi er. Det er derfor et meget ryddig og oversiktlig bo som tidsskriftets nye hovedredaktør Marit H. Hoveid nå overtar, et arbeid som hun ser frem til med spenning.

La oss avslutningsvis si litt om artiklene i dette nummeret av FoU i praksis. Den første artikkelen omhandler «Masteroppgaver og profesjonsrelevans i pedagogikk, matematikk og kroppsøving». Den er skrevet av Kaare Skagen, Knut Løndal, Bodil Kleve og Bjørn Smestad. Studien drøfter hvilken rolle masteroppgaven bør ha i en femårig lærerutdanning, og hva slags relevant kunnskap om læreryrket som bør komme fram i disse oppgavene. Skagen et al. har undersøkt hvordan profesjonsorientert kunnskap om lærerarbeid uttrykkes i profesjonsrelevante masteroppgaver. Med profesjonsorientert kunnskap mener de at problemstillinger, typer av teori, materiale og funn handler om viktige sider ved en lærers skolehverdag. Materialet består av 65 masteroppgaver innfor 3 retninger: matematikk, kroppsøving og pedagogikk. Resultatene av deres analyser, der de spesielt har undersøkt hvordan lærerrollen blir formulert i oppgavene, viser at masteroppgaver har relevans for lærerarbeidet.

Den neste artikkelen heter «FoU-baserte læringsaktiviteter i yrkesfaglærerutdanning. Sammenheng mellom utdanning og profesjonsutøvelse?». Formålet for Halvor Spetalens og Bjørn Ebens artikkel er å undersøke hvilken sammenheng det er mellom FoU-aktivitetene i yrkesfaglærerutdanningen og seinere yrkesutøvelse. Spørreundersøkelser og intervju med kandidater og nyutdannede som har gjort sine første erfaringer i yrket, bekrefter relevansen av den forskningsbaserte undervisningen. Artikkelen, som er et interessant bidrag til den svakt utviklede forskningen innenfor yrkesfaglærerutdanningen, bør ha overføringsverdi og kunne framstå som representativ for andre lærerutdanninger, eventuelt stimulere til tilsvarende forskning i bredere målestokk.

Artikkelen «Krav om praksisorientering i rektorutdanningen: Hvordan omtales dette på tilbydernes hjemmesider?» er skrevet av Kirsten Fosshaug Vennebo og Marit Aas. Rektorutdanningen på 30 studiepoeng har vært tilbudt på oppdrag av Utdanningsdirektoratet siden 2008. Etter god evaluering av tilbudene i første anbudperiode ble tilbudet videreført for en ny periode, med noen justeringer. De viktigste endringene i den nye kravspesifikasjonen var at utdanningen skulle knyttes tettere til deltakernes praksis, at ferdighetstreningen skulle integreres bedre i studiet, og at det skulle legges godt til rette for erfaringsdeling og -læring mellom deltakerne. Dette økte kravet til en praksisorientert læringstilnærming er forfatterens motivasjon for å analysere hvordan sju tilby-

dere av rektorutdanning i perioden 2015–2020 presenterer utdanningen på sine hjemmesider. Forskningsspørsmålet de stiller, er «Hvordan omtaler tilbyderne kravet om praksisorientering på sine hjemmesider, og hvilke metodiske valg gjøres?». Funnene drøftes med bakgrunn i internasjonal forskning om effektiv utvikling av skoleledelse.

Det siste bidraget i dette nummeret er Anne Sigrun Trandems artikkel «Utforskende arbeidsmåter i barnehagen: Barnehagepersonalets rolle». Det er en kassustudie fra en norsk barnehage som finner at personalets kontakt med barna og de ansattes evne til å balansere mellom inviterende og produktive spørsmål står sentralt. Videre kan en kultur for kunnskapsdeling, refleksjon og gjensidig veiledning blant de ansatte styrke den utforskende praksisen. Utforskende arbeidsmåter krever imidlertid en balanse mellom planlagte og spontane læringssituasjoner, noe som stiller krav til de voksnes fleksibilitet.

Marit Honerød Hoveid

Carla Chinga-Ramirez, Ole Enge, Henning Fjørtoft,

Jan Arvid Haugan, Torunn Klemp,

Vivi Nilssen, May Britt Postholm, Ela Sjølie og Christin Tønset

Litteratur:

Følgjegruppa for barnehagelærerutdanning (2017). *Barnehagelærerutdanninga Styrker, svakheiter og gjenstridige utfordringar*. Sluttrapport til Kunnskapsdepartementet (Rapport nr. 5). Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/0efc6554255647b1b138e4a2507f0c17/sluttrapport-fra-folgjegruppa-for-barnehagelærerutdanning.pdf>